

Кадър от играта Roblox

За учениците

В четвърти клас ти вече използваш различни приложения – както такива, които инсталираш без чужда помощ на компютър, така и мобилни. Можеш да четеш и говориш на два езика. Разбираш значението на понятия като данни, информация, софтуер, алгоритъм – благодарение на часовете по компютърно моделиране. Може би играеш поне една видеоигра в мрежа (multiplayer) – заедно с твоите приятели. Използваш търсачки като Google, за да търсиш информация в интернет. Имаш любими канали в YouTube, любимо списание, предпочитани телевизионни програми, научаваш за случващото се по света – от новините по телевизията, радиото, интернет. Търсиш и намираш уроци онлайн. Можеш да заснемаш снимки и видео, да създаваш презентации, в които използваш изображения, текст, поставяш активни връзки (хиперлинкове).

Ти вече не само достъпваш и използваш най-различно медийно съдържание, но можеш да общуваш и твориш в

киберпространството. С новите умения и възможности идват и нови предизвикателства и отговорности. Заедно с грамотността да четеш и пишеш ти е необходима медийна грамотност. Да си медийно грамотен означава да си способен да откриваш, анализираш, оценяваш и произвеждаш медийно съдържание. Не само новини, но и филми, видеоигри, реклами, влогове, блогове, подкастове и т.н. Отговори на следващите няколко въпроса, за да провериш знанията си. Сравни отговорите си с твоите приятели и ги обсъди учител и родител. Винаги задавай въпроси – както казва Мечо Пух: колкото повече, толкова повече.

За учителите

Медийна грамотност – урок-тест за ученици в четвърти клас

Целта на този тест е както да служи за проверка на нивата на медийна грамотност и цифрови умения на децата, готовността им да използват интернет, да създават и споделят съдържание отговорно, така и да насочи вниманието им към определени въпроси. Но най-вече да зададе насоки за дискусия.

На тази възраст повечето деца вече са автономни потребители – имат самочувствието, че могат да се справят сами технически, а поради владението на английски език, по-рядко задават въпроси за смисъла на дадено съобщение (правила за ползване, предупреждения и т.н.). Затова и в този урок е обърнато по-голямо внимание на сигурността онлайн като ключов аспект на преживяването онлайн, при достъпване и консумация на медийно съдържание.

За да могат действително да осмислят представените ситуации и възможните последствия, собственото си поведение и значението на посочените дефиниции, децата имат нужда от релевантни примери и насочващи въпроси. Ако се намирате в мултимедиен кабинет, дайте възможност на учениците да потърсят информация в

Google (или друга търсачка) – по въпрос, свързан с учебното съдържание, но и по теми, които ги интересуват извън училище.

Подгответе за часа различни видове (формати) медийно съдържание, примери за надеждни и проблемни източници, задачи за интерпретация на текст и аудиовизуални програми (четене с разбиране). Изберете няколко различни статии в Уикипедия и анализирайте заедно с учениците качеството им – неутралност, източници, изчерпателност, актуалност, визуализация и т.н. Предложете алтернативни специализирани или енциклопедични източници. Бихте могли да дадете като проект създаване на статия за Уикипедия по предмета, който преподавате - с хиперлинкове, цитиране на източници, откриване на изображения със съответното разрешение за ползване.

Разиграйте някоя от описаните ситуации. Поинтересувайте се кои са любимите видеоигри на учениците ви – нека разкажат каква е целта на съответната игра, каква е стратегията им, как се чувстват, когато побеждават или губят, каква роля изпълнява всеки в даден отбор.

Независимо, че са предназначени за ученици в първи, втори и трети клас, разгледайте с четвъртокласниците и останалите уроци-игри на Коалицията за медийна грамотност. Те въвеждат постепенно децата в структурата на медиите, различните медийни формати, създаването на медийно съдържание, начините за въздействие, възможните ефекти.

Потърсете в Google играта Interland – част от проекта Be Internet Awesome и им помогнете да я изиграят (един учебен час е достатъчен). Дискутирайте изпитанията и наученото.

Покажете им мобилната игра Toontastic (също на Google) и дайте една или различни теми на учениците за домашна работа, които да пресъздадат както намерят за добре. Насърчете работата в екип (няколко деца могат да записват на едно устройство).

Още ресурси можете да намерите в [сайта на Коалицията за медийна грамотност](#).

Ако вие или учениците ви имате въпроси или идеи, свързани с тази игра, пишете ни на info@gramoten.li

Искате да създадете собствен урок-тест за медийна грамотност? Свържете се с нас, ако се нуждаете от съдействие или ресурси, както и за да популяризираме проекта ви чрез нашите комуникационни канали.

Слайдове от 2-14

Тестови

Да съм онлайн означава:

- а) да се забавлявам
- б) да изразявам себе си
- в) да придобивам знания
- г) **всичко това**

Информацията в интернет може да бъде под формата на:

а) текст

б) изображения - статични (снимки, илюстрации) и подвижни (гифове, видео, анимация)

в) аудио (звук, например подкаст)

г) всичко изброено

Всяка информация, която открия в търсачките като Google, е:

а) вярна

б) невярна

в) информация, която мога спокойно да споделям

г) информация, която е добре да проверя за достоверност на няколко места

designed by freepik

Каква информация не трябва да разпространявам в интернет:

- а) лични данни - свои и на други хора
- б) невярна и злопоставяща информация
- в) информация, чийто смисъл и предназначение не разбирам
- г) **всичко изброено**

designed by freepik

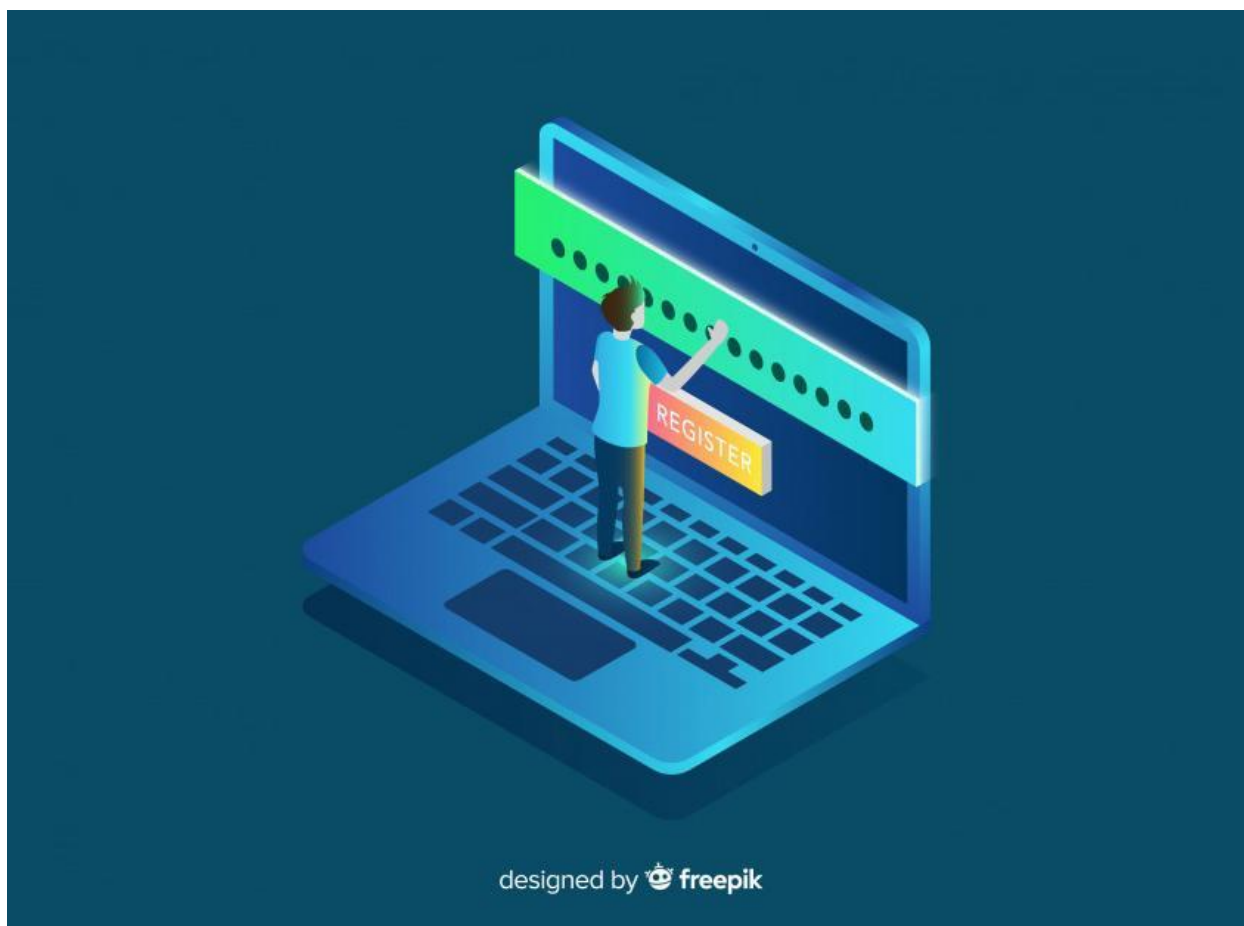
Кое НЕ е вярно? Преди да споделя снимка или видео в интернет, трябва да:

- а) ако съм снимал/а аз, да попитам всички, които са заснети, дали са съгласни
- б) да се уверя, че споделям снимката/видеото само с общи приятели, които всички познаваме
- в) ако снимката или видеото са заснети от друг, да проверя дали е позволено и да поискам разрешение от автора
- г) **просто ще публикувам - в интернет всеки споделя всичко**

Кое НЕ е вярно? Когато споделям информация онлайн, тя трябва да бъде:

- а) вярна (основана на факти) и да не злепоставя друг човек
- б) сензационна - така всички ще искат да я видят и споделят**
- в) представя гледната ми точка, но с уважение към гледните точки на другите
- г) написана със старание, грамотно и да е полезна за другите

Когато създавам парола за достъп до интернет или до услуга, тя трябва да е:

- а) колкото се може по-лесна, за да не я забравя
- б) колкото се може по-трудна - поне 8 символа, включително цифри, букви и специални знаци**
- в) може да е всякаква - ще я запиша на лист и ще я кажа на приятелите си, за да ми я припомнят, ако я забравя
- г) ползвам за всичко една и съща парола

Получих писмо (съобщение) от непознат номер (адрес). Пише, че съм в опасност и трябва да дам данни за себе си като телефон, адрес, имена на родителите ми. (два верни отговора)

а) Ами ако е вярно? Ще дам тези данни за себе си

б) Може да е уловка. Ще отговоря и ще поискам доказателства

в) Веднага ще покажа съобщението на родител. Ще позвъня на близък, ако съм сам/а

г) Ако е писмо, ще го преместя в папка "нежелани" (спам); ако е съобщение, ще блокирам изпращача

За домашна работа ни дадох да подготвим проект, като подберем факти в интернет. Мога да потърся в (два верни отговора):

а) Уикипедия - това е енциклопедия, там всичко е проверено и вярно

б) не и в Уикипедия - там има много неточности

в) ще ползвам Уикипедия, но ще проверявам всяко твърдение на няколко места

г) в специализирани сайтове - учител или родител може да ми предложи такива, а ще проверя и в учебника

Твои приятели/съученици имат профили в приложения като TikTok, Instagram, YouTube, въпреки че нямат 14 години. Ти знаеш, че потребителите на почти всички социални мрежи трябва да са навършили 14 години. Какво не бива да правиш:

а) Какво от това - ще излъжа за възрастта и ще си направя профил

б) Ще разговарям с родителите ми, за да разбера какви са рисковете

в) Ще предложа на съучениците ми да общуваме само помежду си в Google Duo

г) Не искам да споделям снимки и видео с хора, които не познавам

Днес в училище няколко деца ми казаха, че от шести клас повече няма да учим математика. Твърдят, че са го прочели във Facebook. Може ли да е вярно? (два верни отговора)

- а) Щом са го прочели във Facebook, със сигурност е вярно
- б) Щом са го прочели във Facebook, със сигурност не е вярно
- в) Ще потърся други източници - например в сайтовете на обществените радио (БНР) и телевизия (БНТ), МОН**
- г) Ще попитам класния ръководител и родителите си**

Получих покана за приятелство от непознат в Roblox. Дали да приема? (два верни отговора)

- а) Ще приема - така ще имам повече приятели в Roblox
- б) Няма да приема - никога не приемам покани за приятелство
- в) Играем отдавна с този потребител - ще приема, за да виждам кога играе, но няма да споделям лична информация с него
- г) Винаги обсъждам с родител и споделям, ако някой ми задава въпроси или ме притеснява

НА ЛО В ЗА **FAKE**

провери източника

Проучи сайта, в който си попаднал - кой стои за него, оставил ли е контакт?

отвъд заглавието

Заглавието може да звучи стряскащо, за да привлече внимание. Прочети целия текст.

провери автора

Потърси други публикации на автора. Заслужават ли доверие? Истински ли са?

проучи източниците

Отвори дадените в текста връзки. Провери дали действително подкрепят твърденията в него.

провери датата

Препубликуването на стари новини не означава, че са релевантни на актуални събития

дали не е шега?

Ако звучи твърде абсурдно, публикацията може би е сатирична. Проучи внимателно сайта и автора.

обективен ли съм?

Запитай се дали собствените ти вярвания и убеждения не влияят на преценката ти.

попитай експертите

Потърси компетентно мнение на специалист или потърси новината в сайт за проверка на факти.

IFLA

International Federation of Library Associations and Institutions

With thanks to www.FactCheck.org

Потърси примери за подвеждащи публикации като използвате правилата/критериите, посочени в този информационен постер